

Öğrenci Elçiliği Programlarına Bütüncül Bir Yaklaşım için Politika Önerileri

Mehmet Filiz , Amasya Üniversitesi

Ümit Çelen, Amasya Üniversitesi

İlker Köstereliođlu, Amasya Üniversitesi

Ruxandra Folostina, Bükreş Üniversitesi

Claudia Iuliana Iacob, Bükreş Üniversitesi

Eric Mutabazi, Université catholique de l'Ouest

Albina Khasanzyanova, Université catholique de l'Ouest

Clare Gartland, Suffolk Üniversitesi

Pere Ayling, Suffolk Üniversitesi

Oana Alexandra Ţîntar, ANOSR

Ioana Spoială, ANOSR

Victor - Constantin Vlăduţ, PROEDUS

Irina - Elvira Matei, PROEDUS

İçindekiler tablosu

1. Giriş.....	1
2. Öğrenci Elçisi Programlarının Mevcut Görünümü.....	2
2.1. Birleşik Krallık ve Fransa'daki mevcut öğrenci elçisi programlarına genel bakış	2
2.2. Romanya ve Türkiye'de öğrenci elçisi programlarının eksikliği	3
3. Mevcut politikalar	4
3.1. Birleşik Krallık'ta kapsayıcılığı teşvik eden mevcut politika.....	5
3.2. Fransa'da öğrencilerin dahil edilmesini teşvik eden mevcut politika	6
3.3. Romanya'da öğrencilerin kaynaştırılmasını teşvik eden mevcut politika	7
3.4. Türkiye'de öğrencilerin kaynaştırılmasını teşvik eden mevcut politika	9
4. Kapsayıcı Bir Öğrenci Elçisi Programının Temel Bileşenleri	12
4.1. İşe Alım ve Eğitim	12
4.2. Temsil ve Çeşitlilik.....	13
4.3. Destek ve Mentorluk	13
4.4. Sosyal Yardım ve Katılım Stratejileri.....	13
5. Politika Önerileri	14
5.1. Yükseköğretim kurumları için politika önerileri	14
5.2. Okullar için politika önerileri	16
5.3. Üçüncü sektör, kamu kurumları ve STK'lar için politika önerileri	16
6. Sonuç	16
Kaynaklar	18

1. Giriş

Yükseköğretime erişimde eşitlik, sosyal adalet, ekonomik refah ve bireysel fırsatların desteklenmesi açısından kritik önem taşımaktadır. Sivil haklar mücadelesi sırasında kazanılan ilerlemeye rağmen, düşük gelirli aileler, ırksal ve etnik azınlık üyeleri ve birinci nesil üniversite öğrencileri kendine özgü zorluklarla karşı karşıyadır. Bu gruplara mensup bireylerin yüksek öğretime başlama ve tamamlama oranları düşüktür ve bu bireyler sıklıkla yetersiz temsil edilmektedirler. Yaşadıkları zorluklar mali yetersizlik, yetersiz akademik hazırlık ve destek hizmetleri ile ilişkilendirilebilir. Kapsamlı destek programları, mali yardım ve pozitif ayrımcılık; mali yardımın, istihdam çeşitliliğinin ve sosyal uyumun iyileştirilmesine yardımcı olabilir. Eşit erişimin sağlanması, küresel kalkınma için kritik önem taşımakta ve herkesin gelişmesi için fırsatlar sunan kapsayıcı eğitim sistemlerinin önemini vurgulamaktadır.

Öğrenci elçileri, akademik ortamlarda çeşitliliğin teşvik edilmesine yardımcı olabilir. Farklı kökenleri ve deneyimleri içeren öğrenci toplulukları için temsilci ve rol model olarak hareket ederler. Öğrenci elçileri, kişisel hikayelerini ve deneyimlerini paylaşarak akranlarına, özellikle de marjinalleştirilmiş veya yeterince temsil edilmeyen gruplardan gelenlere ilham verebilir ve onları motive edebilir. Kampüs turlarına, sosyal yardım projelerine ve oryantasyon programlarına katılımları, tüm öğrenciler için sıcak ve kapsayıcı bir öğrenme ortamının teşvik edilmesine yardımcı olur. Buna ek olarak, öğrenci elçileri, anlayışlı fikirler ve geri bildirimler sağlayarak daha kapsayıcı bir kampüs kültürünü teşvik eden politikalar ve aktiviteler geliştirmede kurum liderlerine yardımcı olabilirler. Tüm öğrenciler, varlıkları ve savunuculuklarıyla akademik ve sosyal aktivitelere tam olarak katılmaya teşvik edilir, bu da aidiyet duygusunu geliştirir ve genel başarıları ve refahları için gereklidir.

Erasmus+ Diploma projesi, genel ilgili pedagojik yaklaşımların (örneğin sunum becerileri ve etkili sorgulama) yanı sıra özellikle dört geniş konu alanıyla (STEM, Sağlık, Beşeri ve Sosyal Bilimler, Sanat) ilgili pedagojileri birlikte oluşturmak için öğrenci elçileri ve akademisyenler de dahil olmak üzere diğer paydaşlarla birlikte çalışmayı amaçlamaktadır. Öğrenci elçileri, akademisyenler ve diğer paydaşlarla işbirliği içinde çalışarak yüksek öğretim öncesi öğrenciler için yerel olarak ilgili konuya özgü aktiviteleri araştırarak ve geliştirecek ve elçiler için ilgili eğitimi belirleyecek ve geliştirecektir. Bu projenin hedefleri aşağıda listelenmiştir.

- Avrupa üniversitelerindeki dezavantajlı gruplardan gelen öğrencilerin akademik erişimi, devam etmesi ve başarısı ile ilgili olarak yükseköğretimde sosyal kapsayıcılığı teşvik edecek stratejilerin belirlenmesi.
- Artan sayıda farklı ve dezavantajlı gençlere ulaşmak için öğrenci elçileri de dahil olmak üzere sektörler arası sosyal kapsayıcılığı teşvik eden modeller geliştirmek.
- Öğrenci elçileri ve onlarla birlikte çalışan sektörler arası kuruluşlar için yerel,

bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde paylaşılacak eğitim modüllerinin geliştirilmesi

- Bölgesel, ulusal ve uluslararası öğrenci elçileri ağları geliştirerek gençleri birbirine bağlamak ve güçlendirmek

2. Öğrenci Elçisi Programlarının Mevcut Görünümü

Erasmus+ Diploma projesinde dört ülkeden ortaklar bulunmaktadır: Birleşik Krallık, Fransa, Romanya ve Türkiye. Bugüne kadar Birleşik Krallık ve Fransa'da öğrenci elçisi programları mevcuttur. Öte yandan, Romanya ve Türkiye'de özel öğrenci elçisi programları bulunmamasıyla birlikte bu ülkelerde kurumları için çeşitli aktivitelerde görev alan öğrenci çalışanlar ve gönüllüler vardır. Bu bağlamda, bu bölümde Birleşik Krallık ve Fransa'daki mevcut öğrenci elçiliği programlarının yanı sıra Romanya ve Türkiye'deki üniversitelerde öğrenci elçisi olarak değerlendirilebilecek çeşitli görevlere yer verilecektir.

2.1. Birleşik Krallık ve Fransa'daki mevcut öğrenci elçisi programlarına genel bakış

İngiltere'deki Öğrenci Elçileri programlarının kapsamı oldukça çeşitlidir, çünkü sadece üniversiteler farklı öğrenci elçisi modelleri işletmekle kalmaz, aynı zamanda öğrenci elçileri de yükseköğretim kurumları tarafından farklı şekillerde kullanılır. Öğrenci elçilerinden yararlanma biçimlerindeki farklılıklara rağmen, öğrenci elçiliği İngiltere'deki üniversiteler tarafından kullanılan en yaygın Genişleyen Katılım programlarından biridir. İngiltere'deki Genişleyen Katılım girişimlerinin temel amaçlarından biri, dezavantajlı ve yeterince temsil edilmeyen topluluklardan gelen gençlerin isteklerini ve başarılarını artırmaktır ve 'istek uyandıran rol modeller' (Gartland, 2015, s. 1193) olarak konumlandırılan öğrenci elçileri, bu büyük hedefe ulaşmada önemli bir rol oynamaktadır. Genişleyen Katılım aday öğrencilere, üniversite diploması almanın avantajları hakkında ilham vermenin ve onları bilgilendirmenin yanı sıra, öğrenci elçileri üniversiteleri tarafından 'yatılı yaz okulları, okul ziyaretleri [ve] tanıtım günleri gibi hem tek seferlik hem de sürekli aktiviteler' sunmak için de kullanılmaktadır (Ylonen, 2012, s. 801-811). Kendileri de genellikle dezavantajlı ve/veya az temsil edilen kesimlerden gelen öğrenci elçileri, Genişleyen Katılım öğrencilerine bire bir mentorluk rolü de üstlenmekte; 'gelecekteki kariyer hedeflerine ilişkin rehberlik [...] sağlamakta veya katılımcılar ile üniversite arasında bir "uyum duygusu" yaratılmasına yardımcı olmaktadır (Crockford vd., 2017, s.63 içinde Sanderson ve Spacey, 2021, s.4). Bununla birlikte, İngiltere'de tüm öğrenci elçilerinin öğrenci mentoru olarak hareket etmediğini ve bunun tersinin de geçerli olduğunu belirtmek gerekir. Ayrıca araştırmalar, öğrenci elçiliği programlarının öğrenci

elçilerine "iletişim becerileri, öğretim becerileri, liderlik becerileri, ekip çalışması" (Ylonen, 2012, s.807) gibi önemli aktarılabılır ve istihdam edilebilirlik becerileri edinmeleri için geniş fırsatlar sunduğunu ve bu becerilerin işgücü piyasasına girdiklerinde kendilerine büyük fayda sağlayacağını ortaya koymuştur (Succi ve Canovi, 2020).

Fransa'da öğrenci elçilerini ağırlıklı olarak lisans ve lisansüstü programlardan öğrenciler oluşturmaktadır. Çoğunlukla genel reklam kampanyaları, öğrenci fuarları, üniversite kariyer hizmetleri ve akademik bölümlerde verilen bilgilendirme oturumları için işe alınırlar. Elçilerin işe alımı genellikle yazılı bir başvuru yapmalarını ve mülakata girmelerini içerir. Böylece elçi öğrenciler üniversitelerini temsil eder ve farklı "tanıtım" etkinliklerine katılırlar. Eğitim oldukça gayri resmi olup çoğunlukla iletişim becerilerine odaklanmaktadır. Ayrıca, "Ambassadeur Avenir et Réussite" öğrencilerin farklı etkinliklere katılmaları için ulusal bir programdır: "konu tadımları", kampüs ziyaretleri, "açık kapılar günü", salonlara katılım vb. Üniversitelerde ve yükseköğretim kurumlarında 3 yıl içerisinde 5.000 öğrenci elçisi görevlendirilmesine yönelik bir anlaşma protokolü vardır. Öğrenci elçiliği bir vatandaşlık hizmeti misyonudur; bu statü 25 yaşına kadar olan gençlere ve hatta herkes için eğitime kendini adanmak isteyen 30 yaşına kadar olan engelli gençlere açıktır. Bu taahhüt, yüksek öğrenimdeki çalışmalarla uyumludur ve öğrencilerin oryantasyonu ve başarısına ilişkin yasa tasarısı ile güçlendirilmiş bir boşluk yılı içermektedir. Öğrenci elçilerinin kullanıldığı uygulamalara ilişkin çok fazla bilimsel çalışma bulunmamaktadır. Genellikle, her üniversite öğrenci elçilerini istihdam etmek ve oluşturmak için kendi stratejisine karar verir. Bazen bu misyon AB kredileri kapsamında tanınmaktadır.

2.2. Romanya ve Türkiye'de öğrenci elçisi programlarının eksikliği

Romanya üniversiteleri, dezavantajlı grupların (engelliler, Romanlar, düşük gelirli, vb.) karşılaştığı önemli zorlukların üstesinden gelmek için destek mekanizmaları uygulayarak yükseköğretimin sosyal yönlerine giderek daha fazla önem vermektedir. Eşitlik ve kapsayıcılık, Romanya'da yükseköğretimin sosyal boyutunu sağlamanın temel unsurlarıdır. Avrupa Komisyonu'nun adil kapsayıcılık ve daha yüksek kalite standartlarına dayalı bir yükseköğretim sistemi inşa etmeye yönelik ilgisi, toplumun çeşitliliğini yansıtan, tüm vatandaşların yükseköğretime erişiminin bir işareti olarak kapsayıcı üniversite fikrine ve öğrencilerin sosyal ve/veya ekonomik eşitsizliklerle ilişkili zorluklara rağmen başarılı bir şekilde mezun olmaları hedefine yansımaktadır. Romanya yükseköğretim sistemi bu hükümlerden habersiz değildir. Öğrenci elçileri kavramı Avrupa üniversitelerinde yaygın olmakla birlikte, Romanya üniversitelerinde daha az yaygındır; öğrenci elçisi ağıları Bükreş Üniversitesi veya Temeşvar Batı Üniversitesi gibi büyük üniversite merkezlerinde daha yaygındır. Mentorluk, Romanya üniversitelerinde kullanılan en yaygın Genişleyen Katılım programları arasındadır. Akran eğitimi ve mentorluk, öğrenci-öğrenci iş birliğinin iki yaygın örneğidir. Bazen akran özel dersi olarak da bilinen tamamlayıcı eğitim, öncelikle başarılı bir öğrencinin daha az başarılı öğrencilere ders materyallerini anlamada yardımcı

olmasını içerir (Colvin & Ashman, 2010). Akran mentorluğu, daha deneyimli bir öğrencinin daha az deneyimli bir öğrenciye akademik performansını artırması için yardımcı olduğu bir uygulamadır (Falchikov, 2001). Aynı zamanda mentorlerin kişisel gelişimini teşvik eder ve mentiyeye rehberlik, destek ve bilgi sunar. Hem öğrenciler hem de mentorler, mentore sahip olmanın ya da mentor olmanın önemli bir avantajının akademik performansta iyileşme olduğu konusunda hemfikirdir. Thomas'ın (2000) öğrencilerin yükseköğretime devamı üzerine yaptığı çalışma da buna kanıt sağlamaktadır. Öğrencilerin daha yüksek akademik performansla sahip olduklarını ve kapsamlı, birbirine bağlı ağlara (arkadaş gruplarına) sahip olduklarında okulda daha fazla sebat gösterdiklerini keşfetmiştir. Bu, toplam ağın çeşitli alanlarına uzanan çok sayıda yol sayesinde başkalarıyla kolayca bağlantı kurmalarını sağlar. Öğrenci dernekleri genellikle akademik ve profesyonel olarak ilerlemek isteyen ve bireysel hedefleri doğrultusunda kendilerine danışmanlık yapacak ve yol gösterecek bir mentora ihtiyaç duyan öğrenciler için mentorluk programları yürütür. Mentorluk programının bir diğer amacı da dezavantajlı geçmişe sahip olup iş bulmak isteyen veya belirli eğitim programlarına erişimde yardıma ihtiyaç duyan öğrenciler için bir destek ağı oluşturmaktır. Mentorlar, deneyimlerini paylaşan ve öneriler, tavsiyeler ve faydalı bilgiler sunan gençler için başarılı rol modellerdir. Genellikle mentorluk programında hedeflenen üç boyut şunlardır: eğitim, kariyer ve gönüllülük.

Türkiye'de üniversitelerin resmi öğrenci elçiliği programları bulunmamaktadır. Ancak, üniversite öğrencileri iki yolla öğrenci elçilerine benzer aktivitelerde bulunabilirler: her ikisi de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından denetlenen topluma hizmet uygulamaları dersi ve öğrenci kulüpleri. Topluma hizmet uygulamaları dersi için öğrenci danışmanları, eğitim programı ve materyallerini içeren bir dilekçe hazırlayarak işe başlar ve bu dilekçe dekanlığa sunulur. Dekanlık bu dilekçeyi bir üst yazı ile birlikte rektörlüğe iletir. Rektörlük de belgeyi il veya ilçe milli eğitim müdürlüklerine gönderir. Bu müdürlükler, bu tür başvuruları incelemek için haftalık komisyon toplantıları yapar. Önerilen eğitim programı ve materyalleri onaylanırsa, ilgili okul müdürleri resmi bir yazıyla bilgilendirilir ve eğitim aktivitelerinin okul yönetiminin onayıyla devam etmesine izin verilir. Benzer şekilde, öğrenci kulüp aktiviteleri için, kulüp danışmanları eğitim programı ve materyallerini ekledikleri bir dilekçe hazırlar ve üniversitenin sağlık, kültür ve spor dairesine sunar. Bu birim, dilekçeyi bir üst yazıyla birlikte rektörlüğe, rektörlük de il veya ilçe milli eğitim müdürlüklerine gönderir. Topluma hizmet uygulamaları dersinde olduğu gibi, başvuru müdürlüklerin komisyonları tarafından incelenir. Onaylanması halinde, okul müdürlerine resmi bir bildirim gönderilir ve aktiviteler okul yönetiminin onayıyla yürütülebilir.

3. Mevcut politikalar

Bu bölümde Birleşik Krallık, Fransa, Romanya ve Türkiye'de öğrencilerin kaynaştırılmasını teşvik eden mevcut politikalar kısaca özetlenmektedir.

3.1. Birleşik Krallık'ta kapsayıcılığı teşvik eden mevcut politika

Öğrenci elçileri, uluslararası ülkelerdeki yükseköğretime erişim aktivitelerinde önemli bir rol oynamaktadır. Üniversitelerin okul çağındaki öğrencilere yönelik sosyal yardım aktiviteleri, 19. yüzyıla kadar uzanan nispeten uzun bir geçmişe sahiptir. 20. yüzyılın sonları ve 21. yüzyılın başlarında fırsat eşitliğini teşvik etme isteklerinin yanı sıra, sosyal yardım aktiviteleri piyasa ideolojisi tarafından yönlendirilen ulusal ve kurumsal gündemler tarafından bilgilendirilmektedir. Bu durum, özellikle üniversite öğrencilerinin yüksek öğrenim ücretleriyle karşı karşıya kalan tüketiciler olarak konumlandırıldığı İngiltere'de geçerlidir (Gartland & Hayton, 2020). Üniversitelerin sosyal yardım aktivitelerini genel olarak üç temel alanda olmaktadır: yükseköğretime geçişi teşvik etmek için istekleri artırmak; yükseköğretime geçişi desteklemek için genç öğrencilerin akademik başarılarını desteklemek ve üniversite öğrencileri arasında sivil katılımı teşvik etmek (Gartland & Hayton, 2020). İngiltere'de, öğrenci elçileri birçok sosyal yardım aktivitesinde öncü rol oynamaktadır. Geleneksel olarak yeterince temsil edilmeyen öğrenci gruplarını hedef alan güdüleme aktiviteleri, 1990'ların sonlarından bu yana İngiltere'de temel hedef olmuştur. Ancak bu yaklaşım, bireyselleştirici odağı ve gençlerin karşılaştığı yapısal engellerin kabul edilmemesi nedeniyle geniş çapta eleştirilmiştir (örn. Harrison 2018). Daha yakın zamanlarda, okul öğrencileriyle sosyal yardım aktivitelerinin odak noktası, birçok üniversitenin Seviye 2'de yeterince temsil edilmeyen gruplara yönelik özel ders programlarında elçiler kullanmasıyla, kazanımları artırmaya kaymıştır (OfS Briefing, 2022). Yine, sosyal yardıma yönelik bu yaklaşım, yükseköğretim kurumlarının Seviye 2 müfredat konularının öğretilmesine etkili bir şekilde katkıda bulunacak uzmanlığa sahip olmaması nedeniyle eleştirilmiştir (Burtonshaw, Eyre, Simons & Whitehead, 2024). İngiltere'de yaygın olarak uygulanan öğrenci elçileri sosyal yardım aktivitelerine yönelik diğer bir yaklaşım, bireysel kurumlara (özellikle daha elit üniversitelere) başlamayı teşvik etmek için yeterince temsil edilmeyen yüksek başarılı öğrenci gruplarının işe alınmasına odaklanmaktadır. Ancak, bu yaklaşım da öğrencileri sadece yükseköğretim sektörü içinde görevlendirdiği ve üniversiteye devam eden az temsil edilen gençlerin sayısını gerçekten artıramadığı için sorunludur (Harrison ve Waller, 2017). Araştırmalar ayrıca, mevcut yetersiz temsil kalıplarını etkili bir şekilde değiştirmek için sosyal yardım aktivitelerinin daha kapsayıcı olması ve çok daha genç yaş gruplarını hedeflemesi gerektiğine işaret etmektedir (Harrison ve Waller, 2017). Sosyal yardım aktivitelerine getirilen bir diğer eleştiri de; üniversitelerdeki aktivite organizasyonu ve fon sağlayıcıların kanıt gereklilikleri nedeniyle, fazla sonuç odaklı olduğu ve pedagojiile gençlerin öğrenme süreçlerinin ihmal edildiği yönündedir (Gartland, 2020).

İngiltere'de öğrenci elçileri, öğrencilerin yükseköğretime başlamalarında ve eğitimlerinin ilk yılında desteklenmelerinde önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, üniversitelerde akran desteği sağlamak ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı olarak hareket etmek gibi bir dizi başka rolleri de vardır. Araştırmalar, öğrenci elçilerinin bu çeşitli rollerde (sosyal yardım, devam sağlama ve başarı aktivitelerinde) çalışarak elde ettikleri faydalara işaret etmektedir.

Üniversite öğrencileri artık öğrenci sesi forumları ve diğer mekanizmalar aracılığıyla yükseköğretim kurumlarında müfredat tasarımı döngülerine dahil edilmektedir. Bununla birlikte, öğrenci elçilerinin yükseköğretimde öğrenme ve öğretme süreçlerinin birlikte oluşturulmasında ve sosyal yardım aktivitelerinin geliştirilmesinde akademik personelle daha fazla iş birliği içinde çalışma potansiyeli İngiltere'de yeterince gelişmemiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin bu süreçte ortak olarak daha eşit bir şekilde konumlandırılmasının herkese çeşitli faydalar sağlayacağına işaret etmektedir. Öğrenci elçileri ve özellikle de yeterince temsil edilmeyen gruplardan gelenler, okul öğretmenleri, öğretim görevlileri, Genişleyen Katılım uygulayıcıları ve diğerleriyle ortak olarak çalışmaktan fayda sağlamaktadır (Cook-Sather vd., 2014; Corradini, 2012; Gartland, 2015). Elçilerin okul öğrencilerinin yanı sıra yükseköğretimdeki akranları için öğrenme ve öğretme aktivitelerini birlikte yaratmaya dahil olmalarının, akademik ve istihdam edilebilirlik becerilerinin gelişimini desteklemenin yanı sıra aidiyet duygusunu teşvik ettiği bulunmuştur.

3.2. Fransa'da öğrencilerin dahil edilmesini teşvik eden mevcut politika

Az temsil edilen gruplardan gençler yükseköğretime girebilseler bile, önceki eğitim süreçlerinde eşitsizlikler ortaya çıkmaktadır (Vermandele vd., 2010). Yoksul öğrenciler kısa ve profesyonel kursları seçme eğilimindeyken, üst sınıftan gelenler uzun kursları takip etmektedir. Duru-Bellat & Kieffer'in (2008) çalışmaları, Fransız yükseköğretimindeki elit kursların seçiminin, babanın diploması ve alınan bakalorya türüne bağlı kaldığını göstermektedir. Dolayısıyla aile geçmişi ve önceki kariyer, sosyal ve mesleki açıdan en prestijli üniversite bölümlerinin seçiminde belirleyici olmaktadır. Az temsil edilen grupların "grandes écoles" adı verilen ve pahalı olan bu okullara entegre olmalarına yardımcı olmak amacıyla, başta "ayrıştırıcı demokratikleştirme" politikası olmak üzere bazı uygulamalar hayata geçirilmiş ve elit kursların öncelikli eğitimden gelen öğrencilere açılmasına izin verilmiştir (van Zanten 2010; Dutercq ve Masy, 2018; Pavie, Olympio ve Hache, 2021). Genel olarak, "ayrıştırıcı demokratikleştirme" veya "pozitif ayrıştırma" politikası, farklı, dezavantajlı ve çoğunluk toplumunun sınırlarında olarak algılanan etnik veya diğer azınlıkların desteklenmesini içermektedir

2017 Öğrenci Planı aşağıdaki (birbiriyle örtüşen) politika hedeflerinden bahsetmektedir: liseler gibi ortaöğretim kurumlarında akademik danışmanlık için rehberlik ve desteğin geliştirilmesi (örneğin, akademik danışmanların atanması; akademik danışmanlık 114 haftalarının programlara entegre edilmesi; akademik danışmanlık projelerinin entegre edilmesi; okul ve üniversite rektörleri arasındaki diyalogun teşvik edilmesi); daha adil ve şeffaf bir kabul ve seçim sürecinin oluşturulması

Fransız üniversiteleri, yetersiz temsil edilen öğrencileri desteklemek için farklı stratejiler ve eylemler uygulamaktadır. Özellikle, kapsayıcı bir öğrenci yaşamının geliştirilmesine katkıda bulunmalarını sağlayan öğrenci derneklerine yönelik eğitim programlarından,

üniversite topluluğunun engelliliği dikkate alma konusundaki farkındalığını artırmaya yönelik eylem ve eğitimlerden, kültürel aktivitelere ve mekanlara erişilebilirliği kolaylaştıran stratejilerden (öğrenci gelirini dikkate alan abonelikler), yoksullar için ücretsiz sağlık hizmetlerine erişimi destekleyen stratejilerden ve öğrencinin ihtiyaçlarına göre uyarlanmış desteklerden bahsedebiliriz. Öğrencilerin mesleki entegrasyonunu desteklemek amacıyla özel ders programlarının yanı sıra iş etüdü programlarından ('alternance') da bahsedilebilir. Mali destekle ilgili olarak, sosyal kriterlere dayalı burslar, barınma yardımı, sosyal ve aile yardımlarının yanı sıra vergi indirimleri de hassas durumdaki öğrencilere ve ailelerine verilmektedir.

- Bazı üniversitelerde, hak ettiğine karar verilen yoksul ailelerden gelen öğrencilerin seçkin programlara girmesine izin veren pozitif ayrımcı demokratikleşmenin başlatılması.
- Üniversitelerde, hassas durumdaki öğrencilere psikolojik ve sosyal yardımın yanı sıra mali destek (burs) sağlayabilecek sosyal hizmetlerin açılması.

3.3. Romanya'da öğrencilerin kaynaştırılmasını teşvik eden mevcut politika

Romanya üniversitelerinde öğrenci dernekleri tarafından yürütülen mentorluk programları fırsat eşitliğinin desteklenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Üniversiteler, tüm öğrenciler için adil kabul, katılım ve eğitimin tamamlanmasını sağlama yükümlülükleri kapsamında destek almaktadır.

Ancak, akran öğretmenliği ve mentorluk aktiviteleri sadece öğrenci organizasyonları düzeyinde kalmış girişimlerdir, Romanya üniversiteleri dezavantajlı öğrencileri desteklemeyi amaçlayan diğer aktivitelere de odaklanmaktadır.

• Burslar

Bursun amacı, sosyal açıdan dezavantajlı kesimlerden gelen öğrencilere barınma ve diğer masraflarını karşılayabilmeleri için mali yardım sağlamaktır. Ayrıca bu yardım, öğrencilerin derslerini bırakma riskini azalttığı için uzun vadeli sonuçlar üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Öğrenciye, üniversite derslerine katılarak öğrenci olarak yükümlülüklerini yerine getirmiş olması koşuluyla yaklaşık 210 avro (1050 RON) tutarında bir meblağ verilir. Sosyal yardım bursları ortalama aylık net gelire göre dağıtılmaktadır.

• Ekselans Bursları

Bu bursun amacı, öğrencileri akademik aktivitelerde bulunmaya ve eğitim girişimlerine aktif olarak katılmaya teşvik etmektir. Üniversitede geçirdikleri yıllar boyunca akademik, araştırma, mesleki, sosyal, kültürel ve organizasyonel aktivitelere düzenli katılım gösteren öğrenciler 240 avro burs almaya hak kazanmaktadır. Bu burslar, üniversite etkinliklerine katılımlarını artırarak, öğrencileri mental olarak geliştirerek ve motivasyonlarını artırarak onlar üzerinde faydalı bir etki yaratmıştır. Bu etki, her yıl

belirlenen kriterleri karşılayan dosya sayısı değerlendirilerek ölçülmüştür. Seçim kriterlerinde ırk, yaş veya etnik kökene dair herhangi bir ibare yer almamaktadır.

- **Programlar / Projeler**

Access4All - Laboratory for Policies and Practices of Social Development in Higher Education projesi (Ref. 2015-1-ES01-KA203-015970) Avrupa Birliği (Erasmus+ Programı) tarafından finanse edilmektedir. Projenin amacı, yeterince temsil edilmeyen grupların ve geleneksel olmayan öğrencilerin eğitimsel ve sosyal içerilmesini teşvik etmek, böylece çağrıda bulunulan ana önceliklerden birini (yani eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında aktivite gösteren kurum/kuruluşların kapasitelerinin, özellikle stratejik gelişim, öğrenme tedarikinin kalitesi, eşitlik ve içerme, belirli gruplar için nitelikli ve hedefe yönelik aktiviteler alanlarında geliştirilmesi) geniş ölçüde karşılamak ve Erasmus+ programının önemli özelliklerinden birini açıkça ele almaktır: "dezavantajlı geçmişe sahip ve akranlarına kıyasla daha az fırsata sahip öğrencilerin erişimini kolaylaştırarak eşitlik ve kapsayıcılığı teşvik etmek".

e-Inclusion Projesi: Engelli bireylerin yükseköğretime erişimini artırmak için BİT tabanlı bir destek programının geliştirilmesi ve uygulanması. Projenin amacı, engelli 250 öğrencinin öğrenme fırsatlarını arttırmak için BİT kullanımı da dahil olmak üzere bir müfredat uyarlama programı geliştirip uygulayarak kapsayıcı eğitimi teşvik etmektir. Proje, engelli öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına odaklanan erişilebilir bir müfredat geliştirmeyi amaçlamaktadır; bu da engelli öğrencilerin yükseköğretimde karşılaştıkları engellerin ve kısıtlamaların kaldırılmasına katkıda bulunacaktır.

Proje, 250 engelli öğrenciye (hafif, orta, ağır ve şiddetli) ve üniversite müfredatının engelli bireylerin ihtiyaçlarına göre uyarlanması sürecine dahil olan 200 akademisyene yöneliktir.

Öğretim personeli, engelliliğin doğasını ve engelli kişilerin eğitim ihtiyaçlarını anlamak, engelli öğrencilerle uygun bir çalışma yöntemi benimsemek ve teorik ve pratik müfredatı engelli öğrenciler için erişilebilir hale getirmek üzere uyarlamak üzere eğitilir. Bir e-öğrenme (Bilgi ve iletişim teknolojileri) platformu da bu erişilebilirliği kolaylaştıracaktır.

Romanya Ortaöğretim Eğitimi (ROSE), ortaöğretim ve yükseköğretimde okul terk oranlarının azaltılmasına yardımcı olmayı ve bakanlığa sınavını geçme oranını artırmayı amaçlayan bir projedir.

Projenin yapısını oluşturan üç bileşenden ilk ikisi, ortaöğretim ve erken yükseköğretimde düşük öğrenci performansına neden olan akademik ve sosyal sorunları ele almayı amaçlamaktadır.

Üniversitelere yönelik hibe programı Romanya'da tarım, mühendislik, bilim ve tıp gibi ekonomik büyüme alanlarına öncelik verecektir. Program, özel ders, telafi programları, destek hizmetleri, danışmanlık ve rehberlik, koçluk, iş fuarı tanıtımı, belirli alanlarda atölye çalışmaları ve farkındalık yaratma kampanyaları gibi uygun aktiviteleri finanse edecektir.

- **Merkezler ve Laboratuvarlar**

Engelli öğrencilerin yükseköğretim programlarına devam etmelerini teşvik etmek ve mezun olma şanslarını artırmak için bir Yardımcı Teknoloji Laboratuvarı kurulabilir ve uygulanabilir. Ayrıca, ekipman ve yardımcı teknolojilerin kullanımı yoluyla engelli öğrencilere normal öğrencilerle eşit çalışma koşullarına erişim sağlamayı amaçlamaktadır.

- **Üniversite Öğrenim Merkezleri**

Üniversite Öğrenim Merkezleri, öğrencilerin ihtiyaçlarına ve öğrenme aktivitelerinin özelliklerine göre uyarlanmış, pedagojik deneyler için esnek öğrenme alanlarıdır. Bu yaklaşım, öğrencilerin kolay ve esnek bir şekilde yeniden konumlandırılabilmesinin yanı sıra iş birliğine dayalı ve ters yüz edilmiş öğrenme için de destek sağlar. Öğrenme aktiviteleri, üniversite pedagojisinin yeni vizyonlarını, 21. yüzyıl becerilerini ve teknolojiyle geliştirilmiş öğrenmeyi entegre etmeyi amaçlamaktadır.

Merkez, (1) Koçluk ve Mesleki Gelişim, (2) Kariyer Danışmanlığı ve Rehberlik, (3) Akademik Yazma laboratuvarları çerçevesinde öğrenciler ve öğretmenler için kişisel ve mesleki gelişim etkinlikleri düzenleyerek tamamlayıcı öğrenme destek hizmetleri sunmayı amaçlamaktadır.

3.4. Türkiye'de öğrencilerin kaynaştırılmasını teşvik eden mevcut politika

Türkiye'de eğitim sistemi çok merkezidir. Milli Eğitim Bakanlığı tüm k12 eğitimini kontrol eder, müfredatı geliştirir, öğretmenleri atar ve her şeyi düzenler. Yükseköğretim Kurulu tüm yükseköğretim kurumlarını (üniversiteleri) kontrol eder. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tüm eğitim sistemini düzenleyen merkezi bir sistemdir ve lise yerleştirme sınavı ve üniversite yerleştirme sınavı gibi ulusal sınavları düzenler.

- **Anayasa Madde 10'a göre:**

- Tüm bireyler dil, renk, ırk, cinsiyet, siyasi görüş, inanç, din, mezhep ayrımı gözetilmeksizin hukuk önünde eşittir.
- Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliği hayata geçirmekle yükümlüdür.
- Çocuklar, yaşlılar, engelliler ve gaziler eşitlik kuralından muaf değildir.
- Hiçbir birey, hiçbir aile, hiçbir sosyal grup, herhangi bir temelde ayrıcalıklı değildir.

- **Resmi yükseköğretim kanununda yer alan düzenlemeler**

I - Genellik ve eşitlik

Madde 4 - Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayrımı gözetmeksizin herkese açıktır. Eğitime erişim açısından hiçbir birey, hiçbir aile, hiçbir sosyal grup ayrıcalıklı değildir.

II - Bireyin ve toplumun ihtiyaçları:

Madde 5 - Ulusal eğitim hizmetleri, Türk vatandaşlarının istek ve becerileri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmıştır.

III - Yönlendirme:

Madde 6 - Bireylere kendi ilgi alanlarına, yeteneklerine ve becerilerine göre programlara ve okullara katılmaları tavsiye edilir.

V - Fırsat eşitliği:

Madde 8 - Eğitimde kadın ve erkek tüm bireylere eşit fırsatlar sağlanır. Hem başarılı hem de okula devam edecek ekonomik gücü olmayan öğrencilere yurt, burs, öğrenim kredisi gibi çeşitli seçenekler sunulur. Özel ihtiyaçları olan çocukları korumak için özel birimler tasarlanır.

IV - Ücretsiz olmayan yükseköğretim:

Madde 38 - Yüksek öğrenim ücretsiz değildir. Ancak, bir alanda başarı veya yetenek gösteren öğrenciler kayıt ücretleri, ders ücretleri, sınav masrafları, burslar veya ücretsiz barınma gibi çeşitli seçeneklerle desteklenir.

Dezavantajlı olarak tanımlanan gruplar; özel gereksinimli öğrenciler, kırsal veya az gelişmiş bölgelerde yaşayan öğrenciler, yoksul mahallelerde yaşayan öğrenciler, roman öğrenciler, her türlü şiddete maruz kalan öğrenciler, ana dili Türkçe olmayan öğrenciler ve uluslararası göçmenlerdir. Son dönemde, mevsimlik işçi olarak çalışan ya da göçebe olarak yaşayan aileler de dezavantajlı olarak sınıflandırılmış ve çocuklarına eğitimlerini ekstra destekle tamamlama hakkı tanınmıştır.

Yükseköğretim kurumunda özel gereksinimli öğrencilerin yükseköğrenimlerini kolaylaştırmak için yönetmelikler üreten yükseköğretim kurumları engelli danışma ve koordinasyon yönetmelikleri birimi yer almaktadır.

- **Kapsayıcı uygulamalar için örnekler**
- "Haydi Kızlar, Okula": Yoksul bölgelere yöneliktir (özellikle kızların ilköğretime katılımının erkeklerden çok daha düşük olduğu Güneydoğu). (Süre: 2000-2010) (Yazan, 2014)
- Bir üniversitede öğrenci elçileri projesi: Türkiye'nin en büyük uzaktan eğitim üniversitesinde (Anadolu Üniversitesi) öğretim yöntemleri ve çalışma materyalleri üzerinde yenilemeler yapmak için öğrenci elçilerinden görüş ve fikirleri istenmiştir. Öğretim ve müfredat materyallerindeki değişiklikler öğrenci elçilerinin bu katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.
- 2021 Engelli öğrencilerin ele alınmasına yönelik üniversite çabaları için sınıflandırmalar:

- Turuncu Bayrak fiziki alanların erişilebilirliği (197 başvuru sahibi üniversiteden 52'si 129 konu başlığı için bu bayrağı almıştır),
- Eğitim kaynaklarında Yeşil Bayrak erişilebilirliği (21 üniversite bu kategori için başvurdu, 14 üniversite bu bayrağı aldı),
- Sosyo-kültürel aktivitelerde Mavi Bayrak erişilebilirliği (başvuran 24 üniversiteden 6'sı bu bayrağı almıştır) (Yükseköğretim Kurulu, 2021)
- Kota düzenlemeleri: Engelli öğrenciler lehine, programların %10'unun sadece onlara ayrılması gibi bazı düzenlemeler geliştirilmiştir. Bu düzenleme kapsamında hak tanınan programlar, müzik, resim vb. gibi bir tür yeteneğe dayalı olarak öğrenci seçen programlardır (Yükseköğretim Kurulu, 2018)
- Yükseköğretim yurtları için özel öğrenci barınma yönetmelikleri:
 - Rampalar: Binaların girişinde merdivenlerin bulunduğu her yerde rampalar ve/veya asansörler bulunmalıdır.
 - Yatak Odaları: Herhangi bir yurttan en az bir yatak odası, boyut ve diğer standartlar açısından belirlenen koşullarla engelli öğrenciler tarafından erişilebilirdir.
 - Tuvaletler: Yurtların en az bir katının özel ihtiyaçları olan öğrenciler için özel olarak tasarlanmış olması gerekir (Yükseköğretim Kurulu, 2020).
- Suriyeli çocukların entegrasyonu için destek: Okula devam eden Suriyeli çocuklar: 938 bin; okula devam etmeyen Suriyeli çocuklar: 432 bin; üniversiteler 50 bin Suriyeli öğrenciye ev sahipliği yapmaktadır. Toplam Suriyeli sayısı 3,8 milyon. "Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonu" adlı bir program 2016 yılında başlamıştır. Bu projenin çıktıları şunlardır:
 - Suriyeli çocukların eğitime erişiminin artırılması,
 - Suriyeli çocuklara yardım konusunda kurumların ve eğitim işgücünün kapasitesinin artırılması,
 - Suriyeli çocukların eğitim kalitesinin artırılması (Arık Akyüz, Aksoy, Madra ve Polat, 2018).
- Cezaevindeki kişilerin eğitim hakları: Mahpuslar, cezaevinde buldukları süre dışında tüm haklara sahip olmaya devam ederler. Mahpusların Türkiye Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Kurumu (ÖSYM) tarafından düzenlenen sınavlara girmelerine izin verilir. Bir güvenlik görevlisinin gözetimi altında mahpuslar normal eğitim sınavlarına girebilirler (Adalet Bakanlığı, 2007).
- Sınav destek hizmeti örnekleri:
 - Görme engelli adaylar: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tüm sesli dijital dokümanları yayınlamaktadır. Bu öğrenciler için, sesli olarak iletilmesi zor olan çok karmaşık sorular sorulmamaktadır. Öğrenciler daha büyük yazı tipi boyutları talep edebilirler.
 - İşitme engelli adaylar: ÖSYM sınav evrakları işaret dili ile yayınlanmaktadır. Öğrenciler sınav için bir işitme cihazına ihtiyaç duyduklarını talep edebilirler. (Normal sınavlar sırasında tüm elektronik cihazlar yasaktır)
 - Diyabetli adaylar: Diyabet kaydı olan adaylar, ilaçlarının ve ilaçla ilgili cihazlarının (insülin pompası, gıda, şeker testleri vb.) sınav yerinde bulundurulmasını talep edebilirler (ÖSYM, 2008).

- Engelli öğrencilerden eğitim maliyetinin kaldırılması: 40 ve üzeri engeli olan öğrencilere, engel düzeylerine göre her türlü ve tutarda eğitim giderlerinde indirim yapılır (Muğla Rehberlik ve Araştırma Merkezi, 2018).
- Engelli öğrenciler için ders muafiyeti: Bir üniversitede bir dersin gerekliliklerini karşılayamayan öğrenciler, eğitmen ve üniversitenin onayıyla, bazı eleme veya değişikliklerle dersi alabilirler. Eğer öğrenci hala o dersin gerekliliklerini karşılayamıyorsa, eşdeğer başka bir ders alabilir (Yükseköğretim Kurulu, 2009).
- Engelli öğrenciler için maliyet düzenlemeleri: Çalışma gücünü %60 ve üzerinde kaybettiği doktor raporu ile belgelenen kişilerin yükseköğrenim öğrenim kredisi ödemelerine gerek kalmamıştır (Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü, 2017).
- Engelli öğrenciler için yurtlar: Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun yönetmeliğine göre; %40'ın üzerinde engeli olan öğrenciler, kendilerine en yakın ve en rahat edebilecekleri yurttan kalabilirler (Muğla Rehberlik ve Araştırma Merkezi, 2018).

4. Kapsayıcı Bir Öğrenci Elçisi Programının Temel Bileşenleri

Birleşik Krallık, Fransa, Romanya ve Türkiye'de dezavantajlı geçmişe sahip öğrencilerin dahil edilmesini teşvik etmek ve işbirliğini geliştirmek için öğrenci elçisi programlarının mevcut durumunu ve mevcut politika ortamını incelediğimizde, öğrenci elçilerinin tüm dezavantajlı öğrencilerin (engelli, yoksul, göçmen vb.) dahil edilmesine ilişkin titiz bir eğitimin eksikliğinin yanı sıra savunmasız öğrencilerin desteklenmesine katılımlarını gerekçelendiren akademik tanınma (sertifika veya diploma değil) eksikliğini tespit edilmiştir. Bu sorunları ele almak için öğrenci elçiliği programlarına bütünleşmiş bir yaklaşım öne sürülmüştür.

Bu yaklaşım birkaç temel unsur içermektedir. Öncelikle işe alım ve seçim süreçlerine ilişkin kılavuz ilkelerin oluşturulması ve öğrenci elçilere yönelik kapsamlı eğitim programlarının uygulanması hedeflenmektedir. Bu yaklaşım aynı zamanda öğrenci elçisi ekiplerinde çeşitliliği ve kapsayıcılığı teşvik etmeyi amaçlamaktadır; bu bağlamda farklı geçmişlerden gelen temsilin artırılması ve elçiler için kapsayıcı alanlar ve destek ağları oluşturulması önemlidir. Destek ve mentorluk programları aracılığıyla öğrenci elçilerin mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağlanması planlanırken, sosyal yardım ve katılım stratejileri de bu yaklaşımın önemli bir parçasını oluşturuyor.

4.1. İşe Alım ve Eğitim

Bu unsur öğrenci elçilerin nasıl seçileceğini ve tanımlanacağını belirler. İşe alım süreci kapsayıcı ve şeffaf bir yapıya dayanmalı, çeşitli yetenekleri ve bakış açılarını bünyesinde barındıran elçilerin seçilmesini sağlamalıdır. Eğitimin bir kısmı elçilere gerekli becerileri kazandırmayı amaçlar. Bu eğitim iletişim, liderlik, sorun çözme ve kültürel konular gibi konuları kapsayabilir ve elçilerin etkili bir şekilde hizmet sunmalarına yardımcı olmalıdır.

4.2. Temsil ve Çeşitlilik

Bu unsur, öğrenci elçisi ekiplerinin toplumun çeşitliliğini yansıtmasını ve toplumun her kesiminden öğrencilerin temsil edilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Farklı geçmişlerden, etnik kökenlerden, cinsiyetlerden, yeteneklerden ve sosyoekonomik statülerden gelen öğrenciler elçi olarak hizmet vermeye teşvik edilmelidir. Bu, kampüste kapsayıcı bir ortam yaratır ve farklı seslerin duyulmasını sağlar.

4.3. Destek ve Mentorluk

Bu unsur, öğrenci elçilere sürekli destek sağlanmasını içerir. Bu destek, elçilerin karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olacak mentorluk programlarını, psikolojik ve akademik danışmanlık hizmetlerini içerir. Ayrıca, elçilerin kişisel ve mesleki gelişimlerini desteklemek için kaynaklar sağlanmalıdır.

4.4. Sosyal Yardım ve Katılım Stratejileri

Bu unsur, öğrenci elçilerinin kampüs içinde ve dışında sosyal yardım ve katılım aktivitelerine nasıl dahil olacaklarını belirler. Elçiler, üniversite toplumu ve çevresindeki toplumla ilişki kurmaya teşvik edilir. Bu, gönüllülük, toplum projeleri ve etkinlikler yoluyla gerçekleştirilebilir. Amaç, öğrencilerin topluma katkıda bulunmalarını ve üniversite deneyimlerini zenginleştirmelerini sağlamaktır. Yaygın sosyal yardım stratejileri aşağıda listelenmiştir.

- Akademik eğitim/öğretim
- Müfredat gelişmeleri (örneğin, okul müfredatına dahil edilen aktiviteler)
- Deneme Günleri/Konferanslar/Çalıştaylar/Masterclasslar
- Açık günler veya akşamlar
- Danışmanlık
- Bilgilendirme, tavsiye ve rehberlik/Kariyer gelişimi/kariyer atölyeleri
- Mali destek hakkında bilgi
- Yüksek öğrenim başvuru sürecinde rehberlik
- Mentorluk/akran mentorluğu
- Çalışma becerileri yardımı
- Yaz okulları/Hafta sonu programları/Konut ziyaretleri
- Kampüs ziyaretleri / kampüs turları
- Zenginleştirme aktiviteleri
- Elçi programları/ Rol modeller
- İşbirliğine dayalı ortaklıklar (toplum grupları, üniversiteler, okullar)

5. Politika Önerileri

Erasmus+ Diploma projesi kapsamında, katılımcı ülkelerde çeşitli çevrimiçi ve yüz yüze konferanslar/seminerler düzenlendi. Bu etkinliklerde katılımcılar öğrenci elçisi programları hakkında bilgilendirildi ve onların bu programların nasıl başarılı bir şekilde uygulanabileceğine dair düşünceleri alındı. Bu etkinliklerdeki tartışma oturumlarına dayanarak, öğrenci elçisi programlarına yönelik bütünleşmiş yaklaşıma ilişkin politika önerileri; yükseköğretim kurumları, okullar, üçüncü sektör ve kamu kurumlarında uygulanmasına yönelik politika önerileri olarak sınıflandırıldı.

5.1. Yükseköğretim kurumları için politika önerileri

- Yükseköğretim kurumları, öğrenci elçileri hem mesleki hem de akademik 16 yaş sonrası tercihleri teşvik etmek için 'ilham verici rol modeller' olarak daha fazla kullanılmalı ve üniversitelerinin pazarlamacıları olarak daha az kullanılmalı ve sadece üniversiteye başlamaya teşvike odaklanmalıdır.
- Üniversiteler, ücretsiz okul yemeği hakkına sahip çok sayıda öğrenciye hizmet veren okullarla uzun vadeli iş birliği yoluyla yerel toplulukların ihtiyaçlarına gerçekten katkıda bulunmaya odaklanarak, yüksek öğretim kurumlarının Sosyal Sorumluluğu ve Sivil misyonları ile ilgili olarak sosyal yardıma daha fazla odaklanmalıdırlar.
- Üniversiteler öğrenci elçilerine birlikte yaratma ve deneyimsel öğrenme konusunda eğitim vermelidir. Özellikle dezavantajlı geçmişe sahip öğrenciler için daha etkili bir öğrenme modeli olarak gösterilmesinin yanı sıra, konu alanlarındaki diğer 'uzmanlarla' birlikte sosyal yardım aktiviteleri yaratma becerisi, elçileri güçlendirecek, yükseköğretime aidiyet duygularını geliştirecek ve sivil katılımlarını teşvik edecektir.
- Üniversiteler, belirli konu alanlarında veya bakılan çocuklar/bakım altındaki çocuklar ve mülteciler gibi belirli gruplardan gençlerle çalışan yerel makamlar ve hayır kurumları gibi dış kuruluşlarla ortaklık kurmalı ve iş birliği içinde çalışmalıdır.
- Öğrenci elçilerine, müfredat öğrenimini destekleyen, kariyer eğitimini yerleştiren ve konu disiplinlerinde öz yeterlilik oluşturan öğrenme durumlarında deneyimsel pedagojilerin nasıl geliştirileceği ve uygulanacağı konusunda eğitim verilmelidir.
- Öğrenci Ofisi, üniversiteler, İleri Eğitim kolejleri, okullar ve üçüncü sektör kuruluşları gibi paydaşların birbirleriyle rekabet etmek yerine sosyal yardım programı üzerinde işbirliği içinde çalışmalarını teşvik etmelidir.
- Öğrenci Ofisi, 1. seviyede tüm yıl gruplarıyla çalışan tek seferlik sosyal yardım aktivitelerinden ziyade sürekli sosyal yardım aktivitelerinin geliştirilmesini teşvik etmelidir.
- Gönüllü elçi çalışmalarının daha iyi tanınması ve değer verilmelidir.
- Öğrenme ve öğretme ile kariyer eğitimi, bilgi, tavsiye ve rehberliği

desteklenmelidir.

- Öğrencilerin sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve az temsil edilen grupların, özellikle de dezavantajlı geçmişe sahip grupların dahil edilmesinin teşvik edilmesi amacıyla yükseköğretim kurumları için özel bir finansman yöntemi oluşturulmalı ve bu finansman öğrenci elçileri programlarının geliştirilmesine yönlendirilebilmelidir.
- Potansiyel okulu bırakma riskini ve karşılaşılabilecekleri sosyo-ekonomik ve akademik zorlukları belirlemek için öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları ve eğitim geçmişleri (yükseköğretime girmeden önce ve girdikten sonra) hakkında veri toplanmalıdır.
- Potansiyel okul bırakma riskini ve sosyo-ekonomik ve akademik zorlukları tespit etmek için öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumu ve eğitim geçmişi hakkında veri toplanmalıdır.
- Elçi olmak için en uygun öğrencilerin belirlenmesi ve toplantılar düzenleyerek ve üniversitenin ilk yılında kendi deneyimleri hakkında görüşler sunarak daha genç öğrencileri veya gelecekteki öğrencileri üniversitenin ilk yılında desteklenmelidir.
- Öğrenci elçiliği programları için bir metodoloji uygulayarak bir elçinin temel sorumluluklarını ve aktivitelerini tanımlamanın yanı sıra böyle bir programın işleyişi hakkında daha fazla ayrıntı yer almalıdır (öğrenci elçiliği programının hedefleri, elçilerden beklentiler, bu rolde sahip olmaları gereken aktiviteler, öğrenci elçileri için faydalar vb.)
- Öğrenci elçilerinin aktivitelerinin etkin bir şekilde izlenmesi ve bu programın programa dahil olan öğrencilerin akademik performansları, sosyal katılımları ve okulu bırakma riskleri üzerindeki etkisinin etkin bir şekilde değerlendirilmesi.
- Öğrenci elçiliği programına katılan öğrencilere, programın bir parçası olarak üstlenecekleri aktivitelere hazırlanmaları için farklı eğitim fırsatları sunulmalıdır. Eğitim fırsatları arasında mentorluk, koçluk, uygulama topluluklarının oluşturulması (ve her bir elçinin karşılaştığı farklı sorunlara ilişkin deneyimlerini, zorluklarını ve çözümlerini paylaşabileceği diğer akran öğrenme aktiviteleri) yer alabilir.
- Öğrenci elçiler ve öğrenciler için farklı türlerde destek gruplarının oluşturulmalıdır (hem aynı geçmişe sahip öğrenci elçiler ve öğrenciler arasında deneyimlerin ve karşılaşılan sorunlara yönelik çözümlerin daha derinlemesine paylaşılması hem de farklı geçmişlere sahip öğrenci elçiler ve öğrenciler arasında perspektiflerin genişletilmesi ve öğrenci elçilerin aktivitelerine ve üniversite deneyimine ilişkin konularda yenilikçi çözümler ve görüşler sunulması için).
- Farklı paydaşlarla (merkezi kurumlar, okullar, kamu kurumları, STK'lar, üçüncü sektör vb.) güçlü ortaklıklar kurulmalı ve öğrenci elçiliği programlarına katılan öğrencilere çeşitli aktiviteler sunmak için onları öğrenci elçiliği programlarının oluşturulması ve düzenlenmesi süreçlerine dahil edilmelidir.

5.2. Okullar için politika önerileri

- Değişimleri kolaylaştırmak, açıklık ruhunu geliştirmek ve öğrencilerin diğer yaşam biçimlerini keşfetmelerine yardımcı olmak için elit ve kenar mahallelerdeki okullar arasında ortaklıklar geliştirilmelidir.
- Üniversite öğrencilerinin ilk ve orta dereceli okullardan gençlere eşlik edebilmesi için okullar ve üniversiteler arasında ortaklıklar geliştirmelidir.
- Aynı şehirdeki veya aynı bölgedeki yükseköğretim kurumlarıyla güçlü ortaklıklar kurulmalıdır.
- Potansiyel okul terki ve dışlanma risklerini tespit etmek ve bu riskleri azaltmak için önlemler önermek amacıyla öğrencileri hakkında veri toplanmalıdır.
- Öğrencilerinde tespit edilen ihtiyaçları ileterek ve bu fırsatı öğrencilerine tanıtarak öğrenci elçileri programını tanımlama sürecine aktif olarak dahil olunmalıdır.

5.3. Üçüncü sektör, kamu kurumları ve STK'lar için politika önerileri

- Ortak etkinlikler ve aktiviteler aracılığıyla okullar ve üniversitelerle daha iyi iş birliği kurulmalıdır.
- Öğrenci elçilerin eğitiminde genel ilgili pedagojik yaklaşımların üniversitelerle birlikte oluşturulmalıdır.
- Öğrencilerin kırılganlığı ile ilgili konularda (okullarda, üniversitelerde ve toplum genelinde) farkındalık artırma kampanyaları düzenlenmelidir.
- Hassas durumdaki (dezavantajlı) öğrencilerin desteklenmesinde görev alan öğrenci elçilerine eğitim ve mali destek sağlanmalıdır.
- Öğrenci elçilerini eğitmek ve onları programın tüm süresi boyunca programa bağlı ve motive tutmak için uygun önlemler konusunda uzmanlık sunulmalıdır.
- Öğrencilerin yükseköğretime geçişte karşılaşılabilecekleri potansiyel engeller ve bunların bir öğrenci elçisi programı aracılığıyla nasıl ele alınabileceği ve azaltılabileceği konusunda uzmanlık sunulmalıdır.
- Üniversitelerinde öğrenci elçileri programının oluşturulmasına katılmalı ve öğrencilerin perspektifleri sunulmalıdır.
- Üniversiteye katılım oranlarına ilişkin algılarını, üniversitelerinde karşılaştıkları sorunları ve engelleri ve öğrenci elçileri programlarına yönelik önerilerini belirlemek amacıyla öğrenciler arasında toplantılar düzenlenmelidir.

6. Sonuç

Öğrenci elçisi programları, yükseköğretimde kapsayıcılığı artırmak için büyük önem taşımaktadır. Bu programlar, farklı geçmişlere sahip öğrenciler arasında köprüler kurarak yeterince temsil edilmeyen grupların seslerini duyurmalarını sağlar. Öğrenci elçileri, çeşitliliği yansıtan rol modeller olarak hizmet vermekte ve kapsayıcı bir kampüs ortamı

yaratılmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, öğrenci elçileri aracılığıyla sağlanan mentorluk ve destek, özellikle marjinalleştirilmiş öğrencilerin üniversite yaşamına daha iyi uyum sağlamalarına ve başarılarını artırmalarına yardımcı olur. Böylece öğrenci elçisi programları, tüm öğrencilerin eğitim sürecinden eşit şekilde yararlanmasını ve topluluk içinde kendilerini değerli hissetmelerini sağlar. Bu bağlamda, öğrenci elçisi programlarına yönelik bütüncül bir yaklaşım oluşturulmuş (bkz. Tablo 1) ve bu bütüncül yaklaşımın nasıl daha etkili bir şekilde uygulanabileceğine dair tüm paydaşlara yönelik politika önerileri sunulmuştur.

Tablo 1. Eylem halindeki öğrenci elçisi programlarına entegre bir yaklaşım

Elementler	Eylemler
İşe Alım ve Eğitim	Proje toplantılarımızdan birinde, dört ortak ülkeden 36 öğrenci elçimiz ve öğrenci elçi adayımız vardı. Adayları eğitmek için deneyimsel öğrenme yaklaşımını kullandık. Öğrenci elçilerden neden seçildiklerini ve öğrenci elçisi olarak yaşadıkları deneyimleri paylaşmalarını istedik. Daha sonra öğrenci elçileri ve öğrenci elçisi adaylarını ilgi alanlarına göre dört gruba ayırdık. Gruplardaki öğrenci elçileri, öğrenci elçisi adaylarının etkinlik geliştirmelerine yardımcı oldu.
Temsil ve Çeşitlilik	Öğrenci elçilerin ve öğrenci elçi adaylarının ülkelerimizde yeterince temsil edilmeyen gruplardan olmasına dikkat ettik.
Destek ve Mentorluk	Toplantı sonrasında, öğrenci elçisi adaylarının toplantıda geliştirmeye başladıkları etkinliklerle ilgili sık sık geri bildirimde bulunduk. Birkaç revizyondan sonra etkinlikler ilkokullarda/ortaokullarda uygulanmaya hazır hale geldi.
Sosyal Yardım ve Katılım Stratejileri	Öğrenci elçi adayları aktivitelerini gerçekleştirmek üzere ilkokulları/ortaokulları ziyaret ettiler. Bazı notlar aldılar ve aktivitelerine buna göre düzenleyip son halini verdiler.

Tüm paydaşlarına yönelik verilen politika önerileri kurumlar ve ülkeler arasında bilgi alışverişini kolaylaştırmanın yanı sıra öğrenci elçisi programları için AB girişimlerinden ve fonlarından yararlanmaya odaklanmaktadır. Bu politika önerilerinin benimsenmesi ve uygulanması şiddetle tavsiye edilmektedir. Yükseköğretim kurumları, okullar, üçüncü sektör kuruluşları ve kamu kurumlarının daha kapsayıcı ve etkili bir öğrenci elçisi programı oluşturmak için bu tavsiyeler doğrultusunda adım atmaları hayati önem taşımaktadır. Bu politikaların hayata geçirilmesi, öğrenci gelişimini destekleyen ve

topluma katkı sağlayan sürdürülebilir bir yapının oluşturulmasına olanak sağlayacaktır. Bu bağlamda paydaşlarımızı bu önerileri kararlılıkla uygulamaya ve gelecek nesillerin başarısına katkı sağlamaya davet ediyoruz.

Kaynaklar

- Access4All - Laboratory for Policies and Practices of Social Development in Higher Education project (Ref. 2015-1-ES01-KA203-015970) co-funded by the European Union (Erasmus+ Programme): <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2015-1-ES01-KA203-015970>.
- Arık Akyuz, B. M., Aksoy, D., Madra, A., & Polat, E. (2018). Evolution of national policy in Turkey on the integration of Syrian children into the national education system. (Background paper for Global Education Monitoring Report 2019). Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002660/266069e.pdf>
- Burtonshaw, S., Eyre, R., Simons, J., & Whitehead, P. (2024). A review of collaborative support for improving equality of opportunity in access to higher education Final Report February 2024.
- Colvin, J. W., & Ashman, M. (2010). Roles, risks, and benefits of peer mentoring relationships in higher education. *Mentoring & tutoring: partnership in learning*, 18(2), 121-134.
- Cook-Sather, A., Bovill, C., & Felten, P. (2014). *Engaging students as partners in learning and teaching: a guide for faculty*. San Francisco: Josey-Bass.
- Corradini, E. (2012) Routes into Languages Student Ambassadors Case Studies: England. https://eprints.soton.ac.uk/358457/1/Case%2520studies_eng_FINAL-1.pdf
- Council of Higher Education. (2009, October). Course exemption for students with disabilities. https://engelsiz.yok.gov.tr/Documents/Kararlar/engelli_ogrenci_ders_muafiyeti.pdf
- Council of Higher Education. (2018, February). Good News of Quota for Disabled Students from Council of Higher Education. <https://engelsiz.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/kontenjan-mujdesi.aspx>
- Council of Higher Education. (2020, July). Higher Education Private Housing Services Regulations. <https://gsb.gov.tr/dosyalar/Yuksekogrenim%20Ozel%20Bar%C4%B1nma%20Hizmetleri%20Yonergesi.pdf>
- Council of Higher Education. (2021, May). Winners of 2021 Barrier-free University Awards Announced. <https://www.yok.gov.tr/en/Sayfalar/news/2021/barrier-free-university-awards-ceremony.aspx>
- Duru-Bellat, M. et Kieffer, A. (2008). Du baccalauréat à l'enseignement supérieur en France : déplacement et recomposition des inégalités. *Population*, 63(1), 123-158.
- Dutercq, Y. et Masy, J. (2018). Les classes préparatoires aux grandes écoles : Comment concilier compétitivité internationale et proximité démocratique. *Éducation et Sociétés*, 41, 27-42.
- e-Inclusion: Development and implementation of an ICT-based support program to increase access to higher education for people with disabilities: <https://e-incluziune.ro/>
- Falchikov, N. (2003). *Learning together: Peer tutoring in higher education*. Routledge.

- Gannon, S., Tracey, D, and Ullman, J. (2018) Bolstering graduates' success through working as student ambassadors in university widening participation programs, *Higher Education Research & Development*, 37:4, 715-729, DOI: [10.1080/07294360.2018.1455643](https://doi.org/10.1080/07294360.2018.1455643)
- Gartland C. and Hayton, A. (2020) Outreach In Eds. David. M. and M.J. Amey, *The Encyclopedia of Higher Education*. Sage)
- Gartland, C. (2015) Student Ambassadors and STEM Outreach: A study of practices in the Uöğrenci elçiler https://media.churchillfellowship.org/documents/Gartland_C_Report_2015_Final.pdf
- Gartland, C. (2015) Student ambassadors: 'role models', learning practices and identities, *British Journal of Sociology of Education*, Vol. 36, No. 8, 1192–1211, <http://dx.doi.org/10.1080/01425692.2014.886940>
- Gartland, C. (2020) "Chapter 11 UK and Uöğrenci elçiler University Outreach Practices". In *STEM in Science Education and S in STEM*. Leiden, The Netherlands: Brill.
- General Directorate of Loans and Dorms. (2017). The regulation of higher education credit and dormitories institution study loan <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=5095&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5>
- Harrison, N., & Waller, R. (2017). Success and impact in widening participation policy: What works and how do we know? *Higher Education Policy*, 30, 141-160.
- Harrison, N., (2018) Using the lens of 'possible selves' to explore access to higher education: A new conceptual model for practice, policy, and research. *Social Sciences*, 7(10), p.209.
- Mugla Guidance and Research Center. (2018, July). Rights for disabled people. https://muglaram.meb.k12.tr/icerikler/engeliler-icin-saglanan-haklar_12774466.html
- Pavie, A., Olympio, N. et Hache, C. (2021). La justice sociale en éducation prioritaire : Conceptions et opérationnalisations dans le cadre d'un dispositif de promotion de l'excellence. *Éducation et Sociétés*, 46(2), 111-127.
- Romania Secondary Education (ROSE): <https://www.rose-edu.ro/>
- Sanderson, R. and Spacey, R. (2021) Widening access to higher education for BAME students and students from lower socio-economic groups: A review of literature; IMPact University of Lincoln Volume 4(1)2
- SSPC. (2008). Exam Applications for Candidates with Disability/Health Problems or Special Conditions. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/GENEL/Engelliadayraporu09042018.pdf>
- Succi, C. and Canovi, M. (2020) Soft skills to enhance graduate employability: comparing students and employers' perceptions, *Studies in Higher Education*, vol 45 (9) p. 1834-1847, DOI: 10.1080/03075079.2019.1585420
- Thomas, S.L. (2000). Ties that bind. *Journal of Higher Education*, 71(5), 591–615.
- Turkish Ministry of Justice. (2007). The Legislation of Young and Adult Convicts and Detainees in Penitentiary Institutions on Training and Improvement Activities. https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/198201911532446_1.pdf

Van Zanten, A. (2010). *L'ouverture sociale des grandes écoles : diversification des élites ou renouveau des politiques publiques d'éducation ?* Sociétés Contemporaines, 79(3), 69-95.

Vermandele, C., Plaigin, C., Dupriez, V., Maroy, C., Van Campenhoudt, M. & Lafontaine, D. (2010). Profil des étudiants entamant des études universitaires et analyse des choix d'études. *Cahiers de recherche en éducation et formation*, 78, 3-58.

Yazan B. (2014). 'Come on girls, let's go to school': an effort towards gender educational equity in Turkey, *International Journal of Inclusive Education*, 18(8), 836-856, DOI: 10.1080/13603116.2013.841774

Ylonen, A. (2012) Student ambassador experience in higher education: skills and competencies for the future? *British Educational Research Journal* Vol. 38, (5) p. 801–811

**Avrupa Birliği tarafından
ortak finanse edilmektedir**

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir. Ancak ifade edilen görüş ve düşünceler sadece yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya ANPCDEFP'in görüşlerini yansıtmak zorunda değildir. Ne Avrupa Birliği ne de ANPCDEFP bunlardan sorumlu tutulamaz.